

Vse, za kar se je boril od rane mladosti, da je obogatel svoj duh, da bi hipoma izginilo žnjim vred!!

Kako brezsmotreno bi bilo tako življenje. Človeštvo bi z obupom zrló v svoj žalostni konec. Razdvajalo bi, upadel bi mu pogum, postalo bi popolnoma apatična za vse, za ves napredek.

Sé strahom bi zrl v črno, zagonetno bodočnost, v to prazno ničlo.

Zgodovina pripoveduje, da so imeli tudi stari narodi svoje bogove in so verovali v posmrtno življenje. Ko bi bilo to samo prazna, sicer lepa bajka, ali bi se mogla vzdržati tisočletja? — Kako krčevito so se je držali in tudi stari narodi iskali tolažbe v tej misli.

Nagnil se je črez okno in blag mir in zadovoljstvo mu je leglo v srcé. Uprl je svoj pogled v večerno nebo, kjer je migljjal neštévilni broj zvezdic. Otrok še zrl je rad tja gori, kjer so sveta nebesa, kakor mu je pripovedovala dobra mati.

»Da tja gori, a ne v večno temo«, ponavljal si je poluglasno. Zavónilo je Ave Marijo, mehki glasovi so se tako nežno vili skozi večerni mrak, nasičen z vonjem pestrega cvetja.

Prvič je zopet po dolgih letih molil na pol pozabljeno — »Ave Marijo«

Izza plesa.

Črtica. Spisal E. K.

j, kako je bilo lepo!

Bujna domišljija starih Grkov, ki je vstvarila neumljive, pozabljene olimpiške bogove, se je združila s cvetočimi bajkami vzhodnih narodov; božanske mitologije bi se lahko pomnožile z novim elizijskim prizorom, lepa Šaharazada bi lahko pričela novo pripovedko — tisoč in drugo noč.

Ona, ki je bila vedno tako praktična kakor kak trgovec, kateremu so vsi abstraktni pojmi tuja dežela, se je razgrela in razvnela liki šestletno dete ob božičnem drevescu, pod katerim leže njegove najsmelejše želje presegajoči darovi — in sedaj sloni v mehkih blazinah ude jej prelestno božajoče zofe ter sanja, pa sanja. — — —

Kaj je bilo tam tako lepega, da je zbudilo vsa prej neznana čuvstva v njenem mladem srcu, nekđaj tako ledenem kakor visoki sever, kjer je rastla Heinejeva jela? Isto lepoto kakor sinoči je

našla že na mnogih plesih. Na veliki veselici »Rdečega križa« je bila dvorana z mnogo večjo potrato okinčana; na plesu francoškega poslanika se je zbralo mnogo več plemstva in odličnjaštva; na cvetlični slavnosti je bila oživljena pomlad in bajna vonjava je opajala duhove. Električna razsvetljava, visoka kristalna ogledala, krasne in elegantne toalete, ponosne uniforme, povznašajoča glazba: kje je tega nedostajalo?

In vendar se jej ni povračal spomin nikamor tako željno, tako živo, tako hrepeneče, kakor na sinočnji ples književnikov; nikdar niso šumeli sladko ubrani akordi valčekov in mazurk ves dan po ušesih, kakor to pot, nikdar še ni sanjala — sanjala kakor danes.

Loin du bal — — — !

Laa la la, laa la la, la — la — la — — —

Oh! Ta melodija!

Kako se je zibala po ljubkih ritmih v njegovem objetju, vrteč se do pijanosti, kako je plesala z vso dušo — ne da bi bila opazila, kako jej namiguje mama, ker je zaničevaje najprimitivnejše zahteve etikete že trikrat preplesala dvorano z istim plesalcem! A on je plesal kakor kak predkristijanski bog, tako lahno, tako graciozno in ritmično. In držal jo je kakor peresce, katero nosi pomladna sapica, po zračnih valčikih je zibaje, ona pa se ga je oklepala kakor vitki bršljan močnega hrastovega debla. Iz njegove roke so prebijale fine vroče iskre v njene prstiče in odtod se je prelivala žarka struja po vsem mlademu telesu — do srca. A ko sta plesala zadnjo trambanko, stiskal jej je čvrsteje ročico in šepetal jej je sladke, opojne besede, kakošnih ni še nikdar slišala, s tresočim glasom, s pesniškim vzletom, s plamtečim čustvom. Ona je poslušala njegove strastne izlive kakor angeljsko pesem, ki oznanjuje nesanjano srečo. Odgovoriti mu ni znala, mu ni mogla, a njena mala ročica mu je povedala več nego zamorejo najdoločnejše besede. Tudi s prsti se lahko govori in poje — cele simfonije. — — —

* * *

Srdita skoči na noge in stopi brzih korakov k oknu.

Ne! Ona noče sanjariti. Kdo je ta človek, kaj je, da bi jej rušil srčni mir in uničeval njen ponos? Mlad slikar, ki nima menda nič družega, nego svoj kist, človek brez zvez, brez upliva, brez pomena v «družbi!»

Kako predrzno se jej je približal! Gledal jo je, kakor bi bila kak model za njegeve čudne slike — in ona je prenašala ta pogled.

Zakaj?

Zakaj se jej dozdeva, da se pokazuje njegova stasovita postava liki kaka sanjana prikazen v budvarje, da upira dvoje plamtečih črnih očij svoj pogled na — njo...? Zakaj? Ko je je prosil prvga valčeka, ko sta se vrtela po dvorani, ko je poslušala njegove besede, poezije, se ni vprašala, zakaj mu dovoljuje ples, zakaj sluša in posluša. — — Ona je morala! Stala je brez odporne moči pod njegovim uplivom, kateremu se še sedaj ne more odtrgniti.

Ne! Ne more.

Volja in neznani upliv se borita v njeni duši z napetjem vseh moči, strastno, obupno, a volja peša, popušča — in končno se umakne — — ona ne more — ne more!

Čudno! Čim jasneje čuti, da ne zmaga, tem čvrsteje objema čuvstvo neke neznane sreče njeno srce, njeno dušo, celo njeno bitje. In sedaj noče več nasprotovati — noče — noče ker bi bilo neumno, nesmiselno. Ne poje li odmev njegovih milih besed, ki zveni še vedno v njenih ušesih, nebeško pesem ljubke sreče. Oh, kaj so jej mar konvencionalni obziri, s katerimi so jej pitali um in dušo, ko čuti, da je sreča tam — — tam, kjer je on? — — —

Zgodil se je čudež. Če ne verujete v čudeže, pripuščam, da se je razvilo vse náravnim potom, toda z nekako brzino, ki vas osupne, ker na tem hitrem potu ne spoznate nobenih logičnih vezij, nobenega prehoda, nobenega umevnega izravnanja navidezno neizravnivih nasprotij. Ljubezen se je pojavila tu tako, kakor jo opevajo najbolj idealistični pesniki in izvršila je delo, vredno kakšnega Herakleja, duševni prevrat, katerega navaden prozaičen um jednostavno ne razume — s kratka čudež.

Tradicije ponosnega doma, skrbno vcepljeni nauki iz penzijo-nata, strogo aristokratska vzgoja, splošno veljavni nazori «družbe» — vse to se je prikazalo lepi mladi devojki v luči smešnosti in res se je morala glasno, glasno nasmejati. Potem jo je obšlo čustvo zaničevanje za vse te puste, prazne reči, ki so imele še včeraj za njo isto veliko veljavo, kakor za ves svet, za njen svet namreč, ki je neizmerno udaljen od prostaškega sveta navadnih smrtnikov. Kakor bi se spremenile njene mišice v jeklo, je sprožila gibčne ude in v njenih očeh je zabliskala nepremagljiva odločnost. — —

Moj mora biti, jaz pa njegova! To je sreča, to je blaženstvo. Vse drugo je prazno, ničevno kakor pena. Moj, moj, naj se zgodi karkoli. — — — — —

Trkanje na vratih.

— Svobodno.

V sobo vstopi njen oče in vladni svètnik pl. Rodenstein. Jako eleganten moŹ. Pravijo, da je tudi bogat. Priletan je Źe, a v mladih letih ne postane nihĉe svètnik. Źivljenje je uŹival, kakor poznavalec dobre kapljice sladko pivo. Zato se mu pa tudi dobro pozna.

— Gospod svètnik izkaŹuje našemu domu ĉast, da prosi Tvoje roke. Ćestitam tvoji sreĉi, hĉerka. Podaj gospodu pl. Radensteinu roko!

Bleda, z velikimi oĉmi srpo zroĉ v priŹleca kakor v kako prikazen iz Hada, z levico opiraje se na stol, ker se boji, da jo izdajo kolena, vzdigne se dekle poĉasi, poĉasi sproŹi desnico ter jo poloŹi kakor kos lesa v rokovico elegantneŹa, ki se pokloni natanko po pravilih etikete in poljubi malo, belo roko, v kateri ne bi zasledil kapljice krvi...

Nevesta!

Tako mora biti. To je ĉast.

Tam — tam je pa sreĉa — tam. —

Sreĉa — ?! — — — pa naj se zgodi karkoli — — —

Prve dni v Źoli.

(Priobĉila Milka P.).

Nastopila sem prviĉ kot uĉiteljica v zavodu L. — Malo nezaupnosti do uĉencev, — nekaj domomotoŹja sem prinesla s sabo... ko sem vstopila prviĉ ĉez Źolski prag! — Zajedno sem pa imela v duŹi isto tiho hrepenenje, ki tako tōŹi po svobodi! — Ne morem za to! —

»In niĉ druzega nisi imela na srcu, nego hrepenenje po domu, — po svobodi, in pa ono nezaupnost do gojencev, ko si prviĉ nastopila kot uĉiteljica?... Bore uĉiteljica to! —«

Ne bom se izgovarjala, da bi nosila v srcu Bog vedi kake teŹnje po Źoli, po pouku i t. d. Ne z radostjo — s strahom in bojaznijo sem nastopila novi stan! —

Vstopila sem v Źolo! Oko se mi je sreĉalo z oĉmi mojih uĉencev... Zazrla sem pred sabo ljubeznive, prijazne in domaĉe obrazce! — In radovedno so upirali vame oĉi, kot bi nemo popraŹevali, kaj bode paĉ danes! —

V Źoli je bil molk — gluha tiŹina. Meni ni dalo govoriti, — nisem bila zmoŹna ni ene besede...

»Sedite« — reĉem naposled. A oĉi,.. njih oĉi so bile vprte vedno v me!